

**"Қоршаған ортаға эмиссиялар нормативтерін айқындау әдістемесі туралы"
Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің 2012 жылғы 16
сәуірдегі № 110-ө бұйрығына өзгерістер енгізу туралы**

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2016 жылғы 8 маусымдағы № 238 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2016 жылы 14 шілдеде № 13925 болып тіркелді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 10 наурыздағы № 63 бұйрығымен.

**"Қоршаған ортаға эмиссиялар нормативтерін айқындау әдістемесі туралы"
Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің 2012 жылғы 16
сәуірдегі № 110-ө бұйрығына өзгерістер енгізу туралы**

Ескерту. Күші жойылды – ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 10.03.2021 № 63 (01.07.2021 бастап күшіне енеді) бұйрығымен.

БҰЙЫРАМЫН:

1. "Қоршаған ортаға эмиссиялар нормативтерін айқындау әдістемесі туралы" Қазақстан Республикасы Қоршаған ортаны қорғау министрінің 2012 жылғы 16 сәуірдегі № 110-ө бұйрығына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 7664 болып тіркелген, 2012 жылғы 11 шілдеде "Егемен Қазақстан" газетінде № 383-388 (27462) санында жарияланған) мынадай өзгерістер енгізілсін:

бұйрықтың атауы мынадай редакцияда жазылсын:

"Қоршаған ортаға эмиссиялардың нормативтерін айқындау әдістемесін бекіту туралы";

көрсетілген бұйрықпен бекітілген Қоршаған ортаға эмиссиялар нормативтерін айқындау әдістемесінде:

4, 5, 6 және 7-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"4. Атмосфераға ластаушы заттар шығарындыларының нормативтері (рұқсат етілген шекті шығарынды - РЕШШ) өнеркәсіп кәсіпорындарының даму болашағын және атмосферада зиянды заттардың сейілуін ескере отырып, осы көзден және қаланың немесе басқа елді мекеннің көздерінің жиынтығынан жер бетіндегі шоғырлану елді мекендердің және санитарлық қорғаныш аймақтарының рұқсат етілген шекті шоғырлануларынан аспайтындай етіп әрбір нақты атмосфераны ластау көзі үшін анықталады.

Жалпы кәсіпорын үшін шығарындылар нормативтері осы кәсіпорынның қолданыстағы, жобаланатын және қайта жаңартылатын ластаушы көздері үшін шығарындылар нормативтері мәндерінің жиынтығы бойынша белгіленеді.

Технологиялық үдерістің құрамдас бөлігі болып табылатын дүркінді шығарындылар үшін бір реттік және жылына қосындылық шама (г/с, т/жыл) бағаланады. Ең жоғарғы бір реттік дүркінді шығарындылар (г/с) өздерінің қысқа мерзімділігіне байланысты нормаланбайды және атмосферада зиянды заттарды таралуын есептегенде есепке алынбайды. Дүркінді шығарындылардың жыл бойына қосынды шамасы жабдық жұмысының штаттық режимін есепке ала отырып, жалпы жылдық шығарындыны белгілеген кезде нормаланады (т/жыл).

Ықтимал болатын апаттық жағдайлармен байланысты апаттық шығарындылар нормаланбайды. Кәсіпорында экологиялық төлемдерді есептеу үшін өткен жылға іс жүзіндегі апаттық шығарындылардың есебі ұйымдастырылады.

5. Егер РЕШШ шамалары объективтік сипаттағы себептер бойынша осы уақытқа қамтамасыз етілмесе, әрекеттегі кәсіпорындардан зиянды заттардың шығарындыларын елді мекендердің ауасында зиянды заттардың рұқсат етілген шекті шоғырлануларын сақтауды қамтамасыз ететін шамаларға дейін кезеңдеп азайту қарастырылады.

Бұл үшін РЕШШ нормалау кезінде РЕШШ ақырғы нормасының шамасымен қатар жыл сайынғы (нормалаудың әр жылына) эмиссиялардың нормативтік көлемдері - зиянды шығарындыларды кезеңдеп азайтуды қамтамасыз ететін РЕШШ жету шараларын жүзеге асыру кезеңіне зиянды заттардың шығарындыларын шектейтін лимиттер (г/с, т/жыл) анықталады.

6. Белгіленген мерзімге РЕШШ жетуді негіздеу үшін кәсіпорын РЕШШ нормативтеріне жету мақсатында ластаушы заттардың шығарындыларын (төгінділерін) азайту жөніндегі шаралар жоспарын құрады (бұдан әрі – шаралар жоспары).

Эмиссиялардың нормативтік көлемдері - лимиттер нормаланатын мерзімнің әр жылына кәсіпорында орнатылған табиғат қорғау жабдығын барынша толық және тиімді пайдалануға, өндіріс технологиясын сақтауға, шығарындылардың нормативтерінің жобасының құрамдас бөлігі болып табылатын шаралар жоспарына тиісті зиянды заттардың шығарындыларын азайтуға сәйкес болады.

Шығарындылардың нормативтерін есептеу кезінде шараны орындағаннан кейін шараның тиімділігі ол аяқталған жыл басталатын жылға есептеледі.

РЕШШ жету үшін атмосфераға зиянды заттардың шығарындыларын азайту бойынша іс шаралар жоспарының орындалуы міндетті.

7. РЕШШ белгілеу кезінде кәсіпорындардың даму перспективаларын, аймақтың физикалық-географиялық және климаттық шарттарын, өнеркәсіп

алаңдары мен тұрғын үйлердің, санаторийлердің, демалыс аймақтарының орналасуын, өнеркәсіп алаңдары мен қоныстану аумақтарының өзара орналасуын ескеріледі.";

10-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"10. Шығарындылар көздерінің тізбесі және олардың сипаттамалары жобаланатын объектілер үшін - жобалау ақпаратының негізінде, қолданыстағы объектілер үшін - атмосфералық ауаға ластаушы заттардың РЕШШ нормативтерінің жобасын әзірлеудің бірінші кезеңі болып табылатын, атмосфераға ластаушы заттар шығарындыларының және олардың көздерінің түгендеуі негізінде айқындалады.

Түгендеу нәтижелері бойынша көздер құрамы мен нормалауға жататын зиянды заттар тізбесі белгілену керек.

Атмосфералық ауаға зиянды (ластаушы) заттардың шығарындыларын және олардың көздерін түгендеуді жүргізу бойынша әдіснама осы Әдістеменің 1-қосымшасында көрсетілген.";

12, 13 және 14-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"12. Жаңа, сонымен қатар қайтадан құрылатын және кеңейтілетін кәсіпорындар үшін РЕШШ нормативтері осы нысандарды пайдалануға қабылдау сәтіне қамтамасыз етіледі.

Қайтадан құрылатын және кеңейтілетін кәсіпорындар үшін нормативтер кәсіпорынның қолданыстағы және жаңа барлық шығарынды көздерінің өзара әсерлерін есепке ала отырып, толықтай кәсіпорын үшін белгіленеді.

13. Кәсіпорын шығарындыларының нормативтері даму перспективасын, басқаша айтқанда технологиялық регламентпен қарастырылған желдету және шаң тазарту жабдықтарының жүйесі мен құрылысын қосқанда, жабдықты іске қосу және оны пайдалану режимдерін есепке ала отырып, оның қалыпты жұмыс істеу шарттары үшін айқындалады.

Бұл жағдайда қолданыстағы кәсіпорындар үшін жобамен белгіленген көрсеткіштердің шектерінде соңғы 2-3 жыл үшін жабдықтың іс жүзіндегі ең жоғарғы жүктемесі есепке алынады.

РЕШШ есептеуге арналған әрекеттегі жағдайға және перспективасына шығарындылардың көздерінің атмосфераға зиянды заттардың шығарындыларының параметрлері осы Әдістеменің 3-қосымшасына сәйкес нысан бойынша кестеде келтірілген.

14. Кәсіпорынды кеңейту, қайта құру кезінде даму перспективасына зиянды заттардың шығарындыларының жаңа көздері мемлекеттік экологиялық экспертизаның оң қорытындысын алған алға қойылған әрекеттің жұмыс жобаларына сәйкес есепке алынады.

Жұмыс жобаларын әзірлеусіз кәсіпорынның ағымдағы шаруашылық әрекетін қамтамасыз ету үшін енгізілетін зиянды заттардың шығарындыларының көздері РЕШШ нормативтерінің құрамында есепке алынады.";

15-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

"Эмиссиялар нормативтері белгіленетін ластаушы заттардың тізбесі " Эмиссиялар нормативтері белгіленетін ластаушы заттар мен қалдық түрлерінің тізбесін бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 21 қаңтардағы № 26 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 10302 болып тіркелген).";

16, 17 және 18-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"16. РЕШШ нормативтері объектінің санитарлық-қорғаныш аймағының шекарасында, сондай-ақ жақын тұрғын үй аймағының аумағында атмосфералық ауаның жерге жақын қабатындағы ластаушы заттардың ең жоғары бір реттік шоғырлануы аялық шоғырлануларды ескере отырып, елді мекендердің атмосфералық ауасы үшін тиісті гигиеналық нормативтерден аспайтындай етіп белгіленуі тиіс.

17. Нормалау жылдары бойынша және кәсіпорын бойынша ластаушы заттардың шығарындыларының нормативтері РЕШШ жету мерзіміне шығарындылар нормативтері осы Әдістемеге 5-қосымшаға сәйкес нысан бойынша кестеде келтірілген.

18. Курорттарды санитариялық қорғау аймақтары, ірі сауықтыру орындары мен демалыс үйлерінің орналасу орындары, қалалардың демалыс аймақтары үшін, сондай-ақ, атмосфералық ауаны қорғауға жоғары талаптар қойылатын басқа да аумақтар үшін әлеуетті қауіпті химиялық заттардың рұқсат етілетін ең жоғарғы бір реттік шекті шоғырланулары 0,8 РЕШШ_{е.б.} ауыстырылады.";

22 және 23-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"22. РЕШШ нормалау кезінде объектінің санитариялық-қорғаныш аймағы (бұдан әрі - СҚА) көлемінің жеткіліктілігін бағалау жүзеге асырылады. СҚА режимін айқындау тәртібі мен мөлшері Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 237 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 11124 болып тіркелген), "Өндірістік объектілердің санитариялық-қорғаныш аймағын белгілеу бойынша санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларымен (бұдан әрі - Санитариялық қағидалар) белгіленеді.

23. Атмосфераға зиянды заттардың шығарындыларын нормалау елді мекендердің атмосфералық ауа сапасының гигиеналық өлшемдерін сақтау қажеттілігіне негізделген.

Бұл жағдайда төмендегі қатынасты орындау керек:

$$C/\text{РЕШШ} \leq 1 \quad (3)$$

мұнда C - ауаның жер үсті қабатында зиянды заттың есептік шоғырлануы;
Санитариялық қағидаларға сәйкес, "РЕШШ - елді мекендердің атмосфералық ауасында зиянды заттардың рұқсат етілген шекті шоғырлануы.

Елді мекендердің атмосфералық ауасы үшін гигиеналық нормативтер ретінде атмосфераға шығарындыларды нормалау мақсатында әлеуетті - қауіпті химиялық заттардың рұқсат етілген ең жоғарғы бір реттік шоғырлануының мәндері ($\text{РЕШШ}_{\text{е.б.}}$) егер болмаған жағдайда - әлеуетті - қауіпті химиялық заттардың бағдарлы қауіпсіз әсерлер деңгейлері (бұдан әрі - БҚӘД) нормативтерінің мәндері қабылданады.

Егер зат үшін тек рұқсат етілетін орташа тәуліктік шоғырлануы ($\text{РЕШШ}_{\text{о.т.}}$) болса, онда ол үшін төмендегі қатынас қолданылады:

$$0,1 C \leq \text{РЕШШ}_{\text{о.т.}} \quad (4)";$$

24-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"24. Атмосфералық ауада әрекеттері жинақталатын қасиеттері бар бірнеше (n) зиянды зат бірге болған жағдайда олардың шоғырлануының қосындысы келесі формуламен есептеу кезінде бірден аспау керек:

$$C_1/\text{РЕШШ}_1 + C_2/\text{РЕШШ}_2 + \dots C_n/\text{РЕШШ}_n \leq 1 \quad (5)$$

мұнда C_1, C_2, \dots, C_n – атмосфералық ауада заттардың іс жүзінде шоғырлануы ;

$\text{РЕШШ}_1, \text{РЕШШ}_2, \dots, \text{РЕШШ}_n$ - сол заттардың рұқсат етілген шекті шоғырланулары.

Көпкомпонентті қоспалардың құрамдастырылған әрекеті денсаулық сақтау саласының нормативтік-құқықтық актілерінің талаптарына сәйкес есептеулерде есепке алынады.";

25, 26, 27 және 28-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"25. РЕШШ анықтау кезінде атмосфераны ластау көзі үшін Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің "Қазгидромет" шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорны берген ауадағы қаланың немесе басқа елді мекеннің басқа көздерінен (оның ішінде, автокөліктен) зиянды заттардың аялық шоғырлану шамалары $C_{\text{ф}}$ ($\text{мг}/\text{м}^3$) есепке алынады. Бұл үшін (3) қатынаста C орнына $C + C_{\text{ф}}$ қабылданады.

26. РЕШШ белгілеген кезде атмосфераның ластануын есептеу белгіленген тәртіпте келісілген бағдарламалар бойынша Қазақстан Республикасы Қоршаған орта және су ресурстары министрінің 2014 жылғы 12 маусымдағы № 221-ө бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу

тізілімінде № 9585 болып тіркелген), кәсіпорындар шығарындыларынан болатын атмосфералық ауадағы зиянды заттардың концентрациясын есептеу әдістемесіне сәйкес жүргізіледі.

27. Кәсіпорын басшысы (тапсырыс беруші) бекіткен шығарындылар нормативтерін белгілейтін құжаттама, Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 49-бабына сәйкес мемлекеттік экологиялық сараптамаға беріледі.

28. РЕШШ нормативтері кемінде он жылда бір рет қайта қарастырылады.

Кәсіпорын бастамасы бойынша қолданыс мерзімі біткенге дейін рұқсат етілетін шекті шығарындылардың ерте белгіленген нормативтерін қайта қарастырудың себебі:

1) атмосфераны ластаудың жаңа көздерін немесе параметрлерінің өзгеруін ескеру қажеттігі;

2) шығарындылар көздерінің санын қысқартуға немесе ұлғайтуға әкеп соғатын заңды тұлға - табиғат пайдаланушының қайта ресімделуі, егер кәсіпорынды қайта ұйымдастырған жағдайда РЕШШ белгілеу бойынша құжаттама құрамында шығарындылар көздері бойынша бөлгіш теңгерімді беру қажет.";

29-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"29. Қолданыс мерзімі біткенге дейін РЕШШ нормативтерін қайта қарастыру (түзету) кезінде жаңа нормативтерді белгілеудің әрекеттері, РЕШШ қолданыстағы нормативтерін анықтаған кезде өткізілген түгендеу нәтижелеріне негізделе алады.";

35, 36, 37 және 38-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"35. Жер үсті су объектілеріне, жергілікті жер бедеріне, сүзгілеу алаңдарына және сарқынды сулар жинақтауыштарына сарқынды сулармен ластаушы заттардың рұқсат етілген шекті төгінділер (бұдан әрі - РЕШТ) нормативтері сарқынды сулардың әрбір шығарылуы үшін есептеледі. Жалпы кәсіпорын үшін РЕШТ нормативтері осы кәсіпорынның қолданыстағы, жобаланатын және реконструкцияланатын жеке ластаушы көздері үшін, РЕШТ мәндерінің жиынтығы бойынша белгілейді.

36. Қалалық кәріз желілеріне бұрылатын өндірістік және шаруашылық-тұрмыстық сарқынды сулар үшін РЕШТ нормативтері белгіленбейді.

37. Тек жылулық ластануы бар нормативтік (шартты) таза сарқынды суларды су объектілеріне төгу кезінде ластаушы заттардың РЕШТ нормативтері белгіленбейді.

Нормативтік (шартты) таза сарқынды сулар дегеніміз - қосалқы операциялар мен үдерістерде технологиялық аппаратура мен қуаттық агрегаттарды салқындатқаннан түзілетін, ластанбаған, бірақ жоғары температурасы бар сулар.

Бұл ретте төгілетін сулар құрамының су объектісінің су бұру ауданындағы (бір су объектісінде суды пайдалану шартымен) су құрамына сәйкестігі бөлігінде бақылау жүргізу қажет.

38. Жабдықты салқындатудың технологиялық сұлбасында май жүйелері болған кезде мұнай өнімдері үшін РЕШТ нормативтері белгіленеді";

41-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"41. РЕШТ шамалары сарқынды сулардың бір сағаттағы ең жоғары шығынының q ($\text{м}^3/\text{сағ}$) төгуге рұқсат етілген ластаушы заттардың шоғырлануына ($C_{\text{РЕШТ}}$, $\text{г}/\text{м}^3$) туындысы ретінде анықталады. Сарқынды сулар төгінділерінің шарттарын есептеу кезінде бастапқысында бақылау бекітпесінде судың нормативтік сапасын қамтамасыз ететін $C_{\text{РЕШТ}}$ мәні айқындалады, содан кейін РЕШТ ($\text{г}/\text{сағ}$) формулаға сәйкес айқындалады:

$$\text{РЕШТ} = q \times C_{\text{РЕШТ}}, \text{ г}/\text{сағ}, (6)$$

мұнда q - сарқынды сулардың бір сағаттағы ең жоғары шығыны, $\text{м}^3/\text{сағ}$;

$C_{\text{РЕШТ}}$ - төгуге рұқсат етілген ластаушы заттың шоғырлануы, $\text{г}/\text{м}^3$.

Ең жоғары рұқсат етілген төгінділермен ($\text{г}/\text{с}$) қатар, әр шығарым мен жалпы алғанда кәсіпорын үшін жылмен тоннада рұқсат етілген төгінділердің жылдық мәндері (лимиттері) белгіленеді.";

42-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"42. Эмиссиялар нормативтері белгіленетін ластаушы заттардың тізбесі " Эмиссиялар нормативтері белгіленетін ластаушы заттар мен қалдық түрлерінің тізбесін бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2015 жылғы 21 қаңтардағы № 26 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 10302 болып тіркелген).

РЕШШ көлемін анықтау үшін есептеу шарттары (бастапқы деректер) өткен үш жылдың деректері немесе, егер олар кеңейтудің, реконструкциялаудың алдын ала келісілген жобалары бойынша шын мәнінде белгілі болса, перспективтік қолайлылығы аздау мәндер бойынша таңдалады.";

43, 44 және 45-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"43. Әр су пайдаланушы үшін РЕШТ нормативтерін есептеуге қосылатын заттар тізбесі шаруашылық субъектінің суды пайдаланудың арнайы жағдайларына тәуелді болып, РЕШТ нормативтерін есептеу бойынша материалдар құрамында бекітіледі.

44. Егер жұмыс істейтін кәсіпорынның іс жүзіндегі төгінділері есептік РЕШТ кем болса, онда РЕШТ ретінде іс жүзіндегі төгінділер қабылданады.

45. Жобаланатын кәсіпорындардың РЕШТ шамалары жобалық құжаттаманың құрамында айқындалады.";

47-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"47. Төгінділер нормативтері орнатылған бақылау бекітпесінде ластаушы заттардың РЕШШ артуына жол бермеу жағдайларына сүйене отырып немесе шаруашылық-ауыз су, коммуналдық-тұрмыстық немесе барық шаруашылығы мақсаттар үшін оны мақсатты пайдалану үшін ескере отырып, су объектісі бөлімінде белгіленеді.";

50, 51, 52, 53 және 54-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"50. Егер су объектісінің аялық ластануы қандайда бір көрсеткіштер бойынша бақылау бекітпесінде судың нормативтік сапасын қамтамасыз етуге мүмкіндік бермесе, онда осы көрсеткіштер бойынша РЕШТ су объектілері суының құрамы мен қасиеттеріне қойылатын нормативтік талаптарды сарқынды сулардың өзіне жатқызуды негізге ала отырып белгіленеді.

Егер, су объектісі сумен қамту және суды бұрудың объектісі бір мезгілде болса, онда ластаушы заттардың нақты төгіндісі г/с және т/жыл массасын есептеу кезінде суды пайдалану нәтижесінде су объектісіне келіп түсетін заттардың сол ғана саны ескеріледі (төгілетін суда болатын ластаушы заттардың жалпы саны сол су объектісінен алынған суда болатын осы заттар санына азаяды).

Түгендеуде жоғарыда көрсетілген есептік көлемдерін г/с және т/жыл негіздеу үшін төгіндідегі шоғырлану сияқты, сол сияқты кезеңділікпен анықталған нормаланатын заттардың толық тізбесі бойынша, су бөгетінде барлық нормаланатын заттардың шоғырлануы бойынша деректерді көрсету қажет.

51. Бақыланатын қоспалардың аялық шоғырлануының кезеңдік (бір жолғы) өсуі жағдайында, аялықтың осы өзгеруімен туындаған РЕШТ артуы РЕШТ нормативтерінің бұзылуы болып табылады.

52. Егер су объектісінің аялық ластануы табиғи себептермен негізделген болса, онда РЕШТ судың қалыптасқан аялық сапасының бақылау тармағында сақтау шарттарына сүйене отырып, белгіленеді.

53. Егер қолданыстағы кәсіпорынмен сарқынды сулардың төгіндісі РЕШТ нормативтерінің артуымен жүзеге асырылатын болса, объективті сипаттағы себептер бойынша РЕШТ мәндеріне қазіргі таңда қол жеткізу мүмкін болмай отыр, бақылау бекітпесінде РЕШШ сақталуын қамтамасыз ететін мәндерге дейін ластаушы заттардың төгінділерінің кезең-кезеңмен төмендеуі қарастырылады.

Бұл үшін РЕШТ ақырғы нормасының мәнімен қатар РЕШТ нормалау кезінде төгінділердің тізбекті азайтылуын қамтамасыз ететін РЕШТ қол жеткізу бойынша іс-шараларды іске асыру кезеңінде ластаушы заттардың шығарындысын шектейтін эмиссиялардың жыл сайынғы (нормалаудың әр жылына) нормативтік көлемдері - төгінділер лимиттері (г/с, т/жыл), анықталады.

$C_{РЕШТ}$ ретінде эмиссиялардың нормативтік көлемдерін - төгінділер лимиттерін есептеу үшін сарқынды суларды тазалаудың іске асырылатын технологиясын пайдаланған кезде қол жеткізілетін шоғырлану падаланылады, г/м³.

54. Белгіленген мерзімде РЕШТ жеткізуді негіздеу үшін кәсіпорын ластаушы заттардың төгінділерін төмендету бойынша іс-шаралар жоспарын әзірлеу тиіс. Жоспар ұсынылған іс-шараларды орындау бойынша кәсіпорынның экономикалық мүмкіндігінің растамасынан тұру тиіс.";

56 және 57-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"56. Табиғи, қалыпты аяға (алюминий, мыс, селен, теллур, фтор иондары және басқалар) өсімдер нормаланатын заттар үшін РЕШТ осы табиғи, қалыпты аяларға жол берілген өсімдерді ескере отырып белгіленуі тиіс.

57. Табиғи сулардың минералдануы жоғары аудандарда орналасқан кәсіпорындар үшін РЕШТ есептеу кезінде 1500 г/м³ шамасын жер үсті суларының шекті минералдану деңгейі ретінде қабылдауға жол беріледі. Теңіз сулары үшін минералдану бойынша РЕШТ белгіленбейді.";

59-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"59. Жергілікті жер бедеріне немесе сүзгілеу алаңдарына сарқынды сулармен бұрылатын заттардың РЕШТ есептеулері кезінде осы заттың рұқсат етілетін шекті шоғырлануы ($C_{РЕШТ}$) сүзілген сулардың жер асты суларының ағынында араласуын (n) ескере отырып, су ағу жиегінде ластаушы заттың аялық шоғырлануынан (C_a) аспайтындай етіп алынады:

$$C_{РЕШТ} = n \times C_a \quad (7)$$

мұнда n – сүзілген сулардың жер асты суларымен араласу еселілігі;

C_a - ластаушы заттың суағу жиегінің аялық шоғырлануы. C_a жайылу күмбезінің сыртында орналасқан бақылау ұңғымалары бойынша анықталады. Жаңадан жобаланатын нысандар үшін аялық ретінде мәдени-тұрмыстық пайдалану су объектілері үшін рұқсат етілген шекті шоғырланулары қабылданады (су пайдаланудың II санаты - тұрғындардың демалысы үшін, сондай-ақ елді мекендер шегіндегі су қоймалары) $C_a = РЕШШ.т.$

Араластыру еселігі келесі формула бойынша анықталады:

$$n = \frac{L \cdot m \cdot p \cdot S \cdot 1/T + L \cdot m \cdot p \cdot (S/3,14)^{0,5} + Va}{Va}, \quad (8)$$

мұнда V_a – сүзілген су шығынын есептеу көлемі,

$$V_a = V_{\text{жыл}} + V_c - V_6, \text{ м}^3/\text{жыл}, (9)$$

бұнда $V_{\text{жыл}}$ – сүзу алаңына апарылатын сарқынды сулар көлемі, м^3 жыл;

V_c – сүзу алаңына түсетін орташа жылдың атмосфералық шөгінділердің саны, $\text{м}^3/\text{жыл}$;

V_6 – осы бетте буланатын ылғалданатын көлемі, $\text{м}^3/\text{жыл}$;

L – сүзілетін сарқынды сулардың жерасты сулармен араласу кезінде су ағу жиегінің қуатын есептеудің өлшемсіз коэффициенті;

m – су ағу жиегінің қуаты, m ;

p – су ағу жыныстарының кеуектілігі, өлшемсіз коэффициенті;

S – сүзу алаңы ауданы, м^2 ;

T – соңында сүзу алаңындағы жерасты суларында ластаушы заттардың шоғырлануы шекті рұқсат етілген мәннен аспайтын есептік уақыты, жылы:

$$T = t_i + 5, (10)$$

мұнда t_i – жергілікті жер бедерінде төгіндінің жобалық (атап өтілетін) мерзімі

;

X – бір жолға жерасты сулармен өтетін жол ұзындығы:

$$X = 365 \cdot K \cdot I_e, (11)$$

мұнда K – сүзу коэффициенті, $m/\text{тәулік}$;

I_e – жерасты сулары табиғи ағыны еңісінің градиенті, өлшемсіз көлем.

Жайылу күмбезінің радиусы мына формула бойынша анықталады:

$$R = \frac{[4 \cdot K \cdot (H+h) \cdot \{(H+h)/2 + m\}] \cdot P}{G}, \text{ м} \quad (12)$$

мұнда R - жайылу күмбезінің радиусы, m ;

K - сүзілу коэффициенті, $m/\text{тәулік}$;

H - топырақ суларының сүзгілеу алаңдарының түбінен орналасуының бастапқы тереңдігі, m ;

h - сүзгілеу алаңдарындағы судың тереңдігі, m ;

m – су ағу жиегінің қуаты, m ;

P - сүзгілеу алаңының периметрі, m ;

G - сүзгілеу алаңдарына түсетін сарқынды сулардың шығыны, $\text{м}^3/\text{тәулік}$.";

60, 61, 62, 63, 64 және 65-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"60. Жинақтауыштарға сарқынды суларды төгу кезіндегі ластаушы заттардың жол берілетін шоғырлануларының есебі мына формула бойынша есептеледі:

$$C_{\text{РЕШТ}} = C_a + (C_{\text{РЕШШ}} - C_a) \times K_a, \quad (13)$$

мұнда $C_{\text{РЕШТ}}$ - жинақтауышта (бақылау бекітпесінде) судың нормативтік сапасын қамтамасыз ететін, сарқынды сулардағы ластаушы заттың есеппен анықталған шоғырлануы, мг/л;

C_a - ластаушы заттың жинақтауыштағы (бақылау бекітпесінде) аялық шоғырлануы, мг/л;

$C_{\text{РЕШШ}}$ - ластаушы заттың сарқынды суларының ақырғы суқабылдағышының суындағы шекті рұқсат етілген шоғырлануы, мг/л;

K_a - жинақтауыштың ассимиляциялық, булану, сүзгілеу қасиеттерін жиынтықты ескеретін коэффициент.

K_a коэффициенті мына формула бойынша анықталады:

$$K_a = \frac{(q_{\text{ж}} + q_{\text{б}} + q_{\text{с}} + q_{\text{п}})}{q_{\text{сар}}} \quad (14)$$

мұнда $q_{\text{ж}}$ - су тоғандарының ішкі үдерістеріне қатысатын, жинақтауыш суының үлесті көлемі, м³/жыл;

$q_{\text{б}}$ - жинақтауыштың бетінен буланатын судың үлесті көлемі, м/жыл;

$q_{\text{с}}$ - жинақтауыштан сүзілетін сарқынды сулардың көлемі, м³/жыл;

$q_{\text{п}}$ - пайдаланылатын судың көлемі (егер мұндай көлемдер болса), м³/жыл;

$q_{\text{сар}}$ - жинақтауышқа бұрылатын сарқынды сулардың шығыны, м³/жыл.

$q_{\text{ж}}$, $q_{\text{б}}$ және $q_{\text{с}}$ мәндері мына формулалар бойынша табылады:

$$q_{\text{ж}} = Q / t_{\text{п}}, \quad (15)$$

$$q_{\text{б}} = Q_{\text{б}} / t_{\text{п}}, \quad (16)$$

$$q_{\text{с}} = \frac{(k \cdot m \cdot H) \cdot 365}{0.3661 \cdot R / R_{\text{ж}}} \quad (17)$$

мұнда Q - РЕШТ есептеу кезіндегі СС жинақтауышының нақты көлемі, м³;

$t_{\text{п}}$ - жинақтауышты нақты пайдалану уақыты, жылдар;

$Q_{\text{б}}$ - жинақтауыштың буландыру қабілеті, м³;

K - жинақтауыш арнасының сүзгілеу коэффициенті, м/тәу;

m - су ағу жиегінің қалыңдығы, м;

H - жинақтауыштағы сарқынды сулар бағанасының биіктігі, м;

R - жинақтауыш ортасынан су ағу жиегінің қалыңдығының қоректену сұлбасына дейінгі қашықтық, м;

$R_{ж}$ - жинақтауыштың радиусы, м;

365 - бір жылдағы тәуліктің саны (тәуліктерді жылға аудару).

61. Жинақтауыш сарқындарының бір бөлігін өзендерге немесе суаруға бұрған жағдайда $C_{РЕШШ}$ ретінде сәйкесінше балық шаруашылығы су пайдаланудың рұқсат етілген шекті шоғырланулары ($РЕШШ_{бал}$) және суару суы сапасының нормалары ($РЕШШ_{суғару}$) алынады.

62. Егер сарқынды сулардың ақырғы су қабылдағышы ретінде жабық типті жинақтауыш болған жағдайда, яғни суаруға арналған ашық су алу болмағанда немесе жинақтауыш сарқындарының бір бөлігінің төгінділерін өзендерге немесе басқа табиғат объектілеріне тастау жүзеге асырылмағанда, рұқсат етілген шоғырлануының есебі мына формула бойынша жүргізіледі:

$$C_{РЕШТ} = C_{нақты}$$

мұнда $C_{нақты}$ - тазарту құрылғыларынан кейінгі ластаушы заттардың нақты төгіндісі, мг/л.

Жинақтауыш мұндай жағдайда сарқынды сулардың жинақтауыш-буландырғышы ретінде пайдаланылады.

63. Жер үсті су объектілеріне сарқынды суларды төгу кезінде ластаушы заттардың жол берілген шоғырлануларының есебі мына формула бойынша шешіледі:

$$C_{РЕШТ} = n \times (C_{РЕШШ} - C_a) + C_a \quad (19)$$

мұнда $C_{РЕШШ}$ - ластаушы заттың су объектісі суындағы рұқсат етілген шекті шоғырлануы, г/м³;

C_a - ластаушы заттың сарқынды сулар шығаруынан 0,5 км жоғары су ағысындағы аялық шоғырлануы, г/м³;

n - сарқынды сулардың су ағысындағы араласу еселілігі, келесі формуламен анықталады:

$$n = (g + Q) / g, \quad (20)$$

мұнда g - сарқынды сулардың шығыны, м³/с;

Q - су ағысындағы судың есептік шығыны, м³/с;

Ү

- өзен шығынының қандай бөлігінің есепті өзен бекітпесіндегі ең ластанған ағыстың сарқынды суларымен араласуын көрсететін, араласу коэффициенті. Ірі су ағыстары үшін шамамен $\gamma = 0,6$, орташалары үшін $\gamma = 0,8$, кішілері үшін

γ

= 1,0.

64. Консервативтік емес заттар үшін $C_{РЕШТ}$ анықтау үшін есептік формула келесі түрде болады:

$$C_{РЕШТ} = n (C_{РЕШТ} e^{kt} - C_a) + C_a \quad (21)$$

бұнда $e = 2,72$ - натурал логарифмнің негіздемесі;

k - консервативтік емес коэффициент суды қорғау бойынша Бүкіл ресейлік ғылыми зерттеу институты және "Елді мекендер мен өнеркәсіптік кәсіпорындардың кәрізі" жобалаушының анықтамалығы бойынша қабылданады;

t - сарқынды суларды шығару орнынан бақылау бекітпесіне дейін жету уақыты, тәулік.

65. Салынды заттардың рұқсат етілген шекті шоғырлануының есебі мына формула бойынша жүргізіледі:

$$C_{РЕШТ} = A (1 +$$

γ

$$Q / g) + C_a \quad (22)$$

мұнда $A = 0,75$ коммуналдық тұрмыстық су пайдалану су ағысы үшін және екінші санаттағы балық шаруашылығы су ағыстары үшін, $A = 0,25$ жоғары және бірінші санаттағы балық шаруашылығы су ағыстары үшін, сондай-ақ оларды шаруашылық-ауыз су мақсаттарда пайдаланған жағдайда.";

67-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"67. РЕШТ нормативтері қайта қарастырылады:

қолданыс мерзімі өткен соң он жылда кемінде бір рет;

кәсіпорынның жабдығын пайдаланудың техникалық жағдайлары өзгерген кезде.";

68-тармақ алынып тасталсын;

71 және 72-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"71. Жерасты суларына қоймаланған қалдықтардан ластаушы заттардың көшуін ескеретін төмендеткіш коэффициенттер (K_c), жапсарласқан аумақтардың топырағына қоймаланған қалдықтардан ластаушы заттарды (бұдан әрі - ЛЗ) апару деңгейі (K_T) және шаң түрінде жинақтағыштан дисперсияны шығару арқылы атмосферада ЛЗ эолдық арақашықтығының деңгейі (K_a), келесі формулалар бойынша "мөлшер-тиімділік" тәуелділігінің экспоненциалдық сипатын ескере отырып, ескеріледі:

$$K_c = \frac{1}{\sqrt{d_c}}, \quad (24)$$

$$K_T = \frac{1}{\sqrt{d_T}}, \quad (25)$$

$$K_a = \frac{1}{\sqrt{d_a}}, \quad (26)$$

мұнда d_c , d_T , d_a - сәйкесінше жер асты суларының, топырақтың және атмосфералық ауаның қалдықтарда бар химиялық элементтермен және қосылыстармен ластану деңгейінің көрсеткіштері, олар мына формулалармен анықталады:

$$d_c = 1 + \sum_{i=1}^n \alpha_i \cdot (d_{ic} - 1), \quad (27)$$

$$d_T = 1 + \sum_{i=1}^n \alpha_i \cdot (d_{iT} - 1), \quad (28)$$

$$d_a = 1 + \sum_{i=1}^n \alpha_i \cdot (d_{ia} - 1), \quad (29)$$

мұнда

α_i

- i - ластаушы зат үшін изотиптілік коэффициенті;
- бірінші қауіптілік сыныбындағы ЛЗ үшін - 1,0;
- екінші қауіптілік сыныбындағы ЛЗ үшін - 0,5;
- үшінші қауіптілік сыныбындағы ЛЗ үшін - 0,3;
- төртінші қауіптілік сыныбындағы ЛЗ үшін - 0,25 тең.

d_{ic} , d_{iT} , d_{ia} - қалдықтарды орналастыру объектісінің санитариялық қорғаныш аймағының шекарасында сәйкесінше жер асты суларды, топырақты және атмосфералық ауаны сынамалау бойынша есептелген i - ластаушы затпен ластану деңгейі;

n - ластаушы заттардың саны (зерттелетін қалдықтарды орналастыру объектісі үшін белгіленген ластаушы заттардың қауымдығымен анықталады).

Ортаның тиісті құрамдас бөлігінің ластану деңгейі мына формулалар бойынша анықталады:

$$d_{ic} = \frac{C_{ic}}{PEШШ_{ic}}, \quad (30)$$

$$d_{iT} = \frac{C_{iT}}{PEШШ_{iT}}, \quad (31)$$

$$d_{ia} = \frac{C_{ia}}{PEШШ_{ia}}, \quad (32)$$

мұнда C_{ic} , C_{iT} , және C_{ia} - i - ЛЗ шоғырлануының сәйкесінше судағы (мг/дм^3), топырақтағы (мг/кг) және атмосфералық ауадағы (мг/дм^3) орташаланған мәні;

РЕШШ_{ic} , РЕШШ_{iT} және РЕШШ_{ia} - i - ЛЗ сәйкесінше судағы (мг/дм^3), топырақтағы (мг/кг) және атмосфералық ауадағы (мг/дм^3) рұқсат етілген шекті шоғырлануы.

ҚО тиісті компонентіндегі ЛЗ шоғырлануының орташаланған шамасы мына формулалармен есептеледі:

$$C_{ic} = 1/m \sum_{j=1}^m C_{jitc} , \quad (33)$$

$$C_{iT} = 1/k \sum_{j=1}^k C_{jitT} , \quad (34)$$

$$C_{ia} = 1/r \sum_{j=1}^r C_{jia} , \quad (35)$$

мұнда m - сулардағы ЛЗ бар болуын анықтау үшін сынама алу нүктелерінің жалпы саны;

k - топырақта ЛЗ бар болуына сынама алу нүктелерінің жалпы саны;

r - ауада ЛЗ бар болуына сынама алу нүктелерінің жалпы саны;

C_{jitc} , C_{jitT} , C_{jia} - сәйкесінше судағы (мг/дм^3), топырақтағы (мг/кг) және атмосфералық ауадағы (мг/дм^3) i -ші сынама алу нүктесіндегі i -ші ЛЗ шоғырлануы.

72. Өндіріс және тұтыну қалдықтарын орналастыру объектісінің орналасу ауданындағы (СҚА шекарасында) қоршаған орта (атмосфералық ауаның, жер үсті және жер асты суларының, топырақ жамылғысының) құрамдас бөліктерінің ахуалы туралы мәліметтер жүргізіліп жатқан өндірістік экологиялық бақылау нәтижелері бойынша көрсетіледі.

Қоршаған орта құрамдас бөліктерінің жиынтық ластану көрсеткіші ($L_{ж}$) жеке ЛЗ шоғырлану коэффициенттерінің сомасы ($K_{ши}$) ретінде келесі формула бойынша анықталады:

$$L_{ж} = \sum_{i=1}^n K_{ши} - (n - 1) , \quad (36)$$

мұнда $L_{ж}$ - қоршаған орта құрамдас бөліктерінің жиынтық ластану көрсеткіші;

$K_{ши}$ - i -ші лаस्ताушы заттың шоғырлану коэффициенті;

i - лаस्ताушы заттың реттік нөмірі;

n - қоршаған ортаның құрамдас бөлігінде анықталатын ластаушы заттардың саны.

Жеке ЛЗ шоғырлануының коэффициенті мына формула бойынша анықталады :

$$K_{\text{ші}} = C_i / \text{РЕШШ}_i \quad (37)$$

мұнда C_i - қоршаған ортаның құрамдас бөлігінде ЛЗ шоғырлануы, мг/дм³ (су үшін); мг/кг (топырақ үшін) және мг/м³ (атмосфералық ауа үшін);

РЕШШ_i - қоршаған ортаның құрамдас бөлігіндегі ЛЗ шекті жол берілген шоғырлануы, мг/дм³; мг/кг; мг/м³.

Параметрлерге қарай ҚО экологиялық күйі осы әдістеменің 9-қосымшасында келтірілген.

ҚО жай-күйіне сәйкес осы орналастыру объектісіне ӨҚ сақтау мүмкіндігі туралы тиісті шешім қабылданады. Бұл жағдайда экожүйеге келесі салмақтарды жіктеу қарастырылады:

1) жол берілген - экожүйенің құрылымы мен қызметі шамалы (қайтымды) өзгерістермен сақталатын техногенді жүктеме;

2) қауіпті - құрылым әлі сақталатын, бірақ қайтымды өзгерістер санының артуымен қоса экожүйенің қызмет етуінің бұзылуы байқалатын жүктеме;

3) сыни - экожүйенің ахуалы мен құрылымына елеулі кері өзгерістер тигізетін ҚО құрамдас бөліктеріндегі өзгерістердің елеулі жиналуы пайда болуда;

4) апатты - экожүйенің жеке бөліктерінің түсуіне, тіпті олардың толық қирауына (бұзылуына) дейін әкеліп соқтыратын жүктеме.

Егер қоршаған ортаның ахуалына түсетін жүктеме өте қиын немесе апатты болып анықталса, онда қалдықтарды орналастыруға болмайды.";

2-қосымша осы бұйрықтың 1-қосымшасына сәйкес жаңа редакцияда жазылсын;

3-қосымша осы бұйрықтың 2-қосымшасына сәйкес жаңа редакцияда жазылсын;

4-қосымша осы бұйрықтың 3-қосымшасына сәйкес жаңа редакцияда жазылсын;

5-қосымша осы бұйрықтың 4-қосымшасына сәйкес жаңа редакцияда жазылсын;

9-қосымша осы бұйрықтың 5-қосымшасына сәйкес жаңа редакцияда жазылсын.

2. Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің Мұнай-газ кешеніндегі экологиялық реттеу, бақылау және мемлекеттік инспекция комитеті Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы бұйрық Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін оның көшірмелерін күнтізбелік он күн ішінде мерзімді баспа басылымдарында және "Әділет" ақпараттық-құқықтық жүйесінде ресми жариялауға, сондай-ақ тіркелген бұйрықты алған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің "Республикалық құқықтық ақпарат орталығы" шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнына жіберуді, Қазақстан Республикасы эталон бақылау нормативтік құқықтық актілер банкіне енгізу үшін;

3) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің ресми интернет-ресурсында және мемлекеттік органдардың интранет-порталында орналастыруды;

4) осы бұйрықты Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркегеннен кейін он жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің Заң қызметі департаментіне осы тармақтың 2) және 3) тармақшаларымен көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметтерді беруді қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының Энергетика вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының
Энергетика министрі

Қ. Бозымбаев

Энергетика	Қ а з а қ с т а н	Р е с п у б л и к а с ы
2016	ж ы л ғ ы	м и н и с т р і н і ң
№	2 3 8	8
1-қосымша		м а у с ы м д а ғ ы
		б ұ й р ы ғ ы н а

нормативтерін	Қ о р ш а ғ а н	о р т а ғ а	э м и с с и я л а р
2-қосымша	а й қ ы н д а у		ә д і с т е м е с і н е

Нысан

БЕКІТЕМІН:

Кәсіпорынның басшысы

_____ (тегі, аты, әкесі)

_____ (қолы)

20 __ жылғы

" _____ "

Мөр орны

Атмосфералық ауаға зиянды (ластаушы) заттардың шығарындыларын және олардың көздерін түгендеу бланктері

1. Зиянды (ластаушы) заттарды бөліп шығаратын көздер

Өнеркәсіптің атауы, цехтың, бөлімнің нөмірі	Ластау көзінің нөмірі	Шығу көзінің нөмірі	Ластаушы заттарды шығару көзінің атауы	Шығарылатын өнімнің атауы		Ластаушы заттардың атауы	Зиянды заттардың коды (РЕШШ немесе БҚЭД)	Шығару көзінен кететін ластаушы заттың көлемі, т/жыл
				Тәулігіне	Жылына			
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Ескертпе:

А бағанында бөліну көздері мен атмосфералық ауаға шығарындылар көздері (бұдан әрі - көздер) қандай өндіріске жатқызылатыны, цехтардың, бөлімдердің нақты атаулары (мысалға, дайындау, пішіндеу және т.б.) көрсетіледі. Өндіріс өзіне бір немесе бірнеше цехты, бөлімді және т.б. (мысалға, агломерациялық, жылу-қуаттық, вискоза өндірісі және басқалары) қамтиды, сондай-ақ олардың реттік нөмірлері көрсетіледі.

1-бағанда атмосфералық ауаны ластау көздерінің кәсіпорында құрылуы және сақталуы тиіс орналасу схемасына сәйкес нөмірлері көрсетіледі. Көздерді нөмірлеу жылдан жылға ауыспауы тиіс. Атмосфералық ауаны жаңа ластау көзі пайда болған кезде оған бұрын пайдаланылмаған нөмір беріледі. Көзді жойған кезде оның нөмірі одан әрі пайдаланылмайды. Атмосфералық ауаны барлық ұйымдастырылған ластау көздеріне 0001 - 5999 шегіндегі нөмір беріледі, ал барлық ұйымдастырылмаған көздерге 6001 - 9999 шегіндегі нөмір беріледі.

2-бағанда бөліну көздерінің кәсіпорында құрылатын орналасу схемасына сәйкес нөмірлері көрсетіледі. Жаңа бөліну көзі пайда болған кезде оған бұрын пайдаланылмаған нөмір беріледі. Көзді жойған кезде оның нөмірі одан әрі пайдаланылмайды.

3-бағанда қондырғы мен агрегаттың атауы, типі, сондай-ақ зиянды (ластаушы) заттарды тікелей түзетін процестер (мысалға, бу қазандығында, домна пешінде отын жағу, түсіру алаңдарында сусымалы материалды түсіру немесе сусымалы материалдың бетінен бөлшектердің үрленуі) көрсетіледі.

"Шығарылатын өнім атауы" деген 4-бағанда жалпы өнеркәсіптік өнім жіктегішіне сәйкес шығарылатын өнімнің атауы мен типі көрсетіледі.

5 және 6-бағандарда жабдықтың тәуліктегі және түгендеу алдындағы жылдағы жұмыс сағаттарының орташа сомалық саны көрсетіледі.

7-бағанда зиянды (ластаушы) заттардың атаулары жазылады.

8-бағанда халықтың санитарлық-эпидемиологиялық әл-ауқатын қамтамасыз ету саласындағы уәкілетті орган бекіткен гигиеналық нормативтерге сәйкес зиянды (ластаушы) заттың коды жазылады.

9-бағанда Бөліну көзінен тазарту құрылысымен жабдықталған немесе жабдықталмағанына бөлінетін зиянды (ластаушы) заттардың жалпы мөлшері (тонна жылына) келтіріледі.

2. Атмосфералық ауаны ластау көздерінің сипаттамасы

Ластау көзінің нөмірі	Ластау көзінің параметрлері		Ластау көзінен шыға берісте газ ауа қоспасының параметрлері			Ластаушы заттың коды (РЕШШ немесе БҚӘД)	Атмосфераға тасталатын ластаушы заттардың саны	
	Биіктігі, м	Ауыздың қимасының өлшемінің диаметрі, м	Жылдамдық, м/с	Көлемдік шығын, м ³ /с	Температура, С ⁰		Ең жоғарғы, г/с	Сомалық, т/жыл
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Ескертпе:

1-бағанда атмосфералық ауаны ластау көзінің нөмірі көрсетіледі.

2 және 3-бағандарда көздің жер деңгейінен биіктігі туралы сәйкесінше деректер немесе көздің ауыз қимасының диаметрі немесе өлшемдері келтіріледі.

4, 5 және 6-бағандар үшін көздің типі бойынша ұйымдастырылмаған көздер толтырылады. 4-бағанда атмосфералық ауаны ластау көзінің ауызындағы шығарылатын газ-ауа қоспасының жылдамдығы, 5-бағанда - көлемді шығысы, 6-бағанда - температурасы көрсетіледі.

7-бағанда халықтың санитарлық-эпидемиологиялық әл-ауқатын қамтамасыз ету саласындағы уәкілетті орган бекіткен гигиеналық нормативтерге сәйкес зиянды (ластаушы) заттың коды көрсетіледі.

8-бағанда зиянды (ластаушы) заттың уақыт бірлігіндегі ең жоғары шығарындысы көрсетіледі, г/с.

9-бағанда атмосфералық ауаға зиянды (ластаушы) зат шығарындысының жыл ішінде сомалық салмағы көрсетіледі, т/жыл.

3. Шаң-газ тазалау (ШГТ) жабдығының жұмыс көрсеткіштері

Бөлу көзінің нөмірі	Шаң газ аулаушы жабдықтың атауы мен үлгісі	Аппараттардың ПӘК, %		Тазарту жүргізілетін ластаушы заттың коды	Жабдықталу коэффициенті, К ⁽¹⁾ , %
		Жобалы	Іс жүзінде		
1	2	3	4	5	6

Ескертпе:

Іс жүзіндегі ПӘК мына формула бойынша айқындалады:

$$\text{КПД} = (1 - (C_{\text{шығ}} \times V_{\text{шығ}}) / (C_{\text{шығ}} \times V_{\text{шығ}})) \times 100\% \quad (\text{Қ.2.1})$$

Скір және Сшығ - сәйкесінше тазартуға дейінгі және одан кейінгі ластаушы заттың шоғырлануы (г/м³), өлшеулер нәтижелері бойынша айқындалады;

Vкір және Vшығ - сәйкесінше ШГЖ кірістегі және шығыстағы газ-ауа қоспасы көлемінің шығысы (м³/с).

Ластаушы заттардың шоғырлануын өлшеулерді аттестатталған зертханалар орындайды.

5-бағанда МемСТ 17.2.3.02-78 сәйкес қамтамасыз етілу (нормативтік) коэффициенті көрсетіледі.

6-бағанда ластану көздерінің ШГЖ іс жүзіндегі қамтамасыз етілу коэффициенті пайызбен көрсетіледі, ол мына формула бойынша айқындалады:

$$K^{(1)} = T_r \cdot 100 / T_t, \quad (\text{Қ.2.2})$$

T_t - технологиялық жабдықтың жыл ішіндегі жұмыс уақыты, сағат;

T_r - газ тазарту қондырғыларының (тазарту дәрежесіне қарамастан) жыл ішінде жұмыс уақыты, сағат.

4. Атмосфераға зиянды (ластаушы) заттардың сомалық шығарындылары, оларды тазарту және кәдеге асыру, т/жыл

Ластаушы заттың коды	Ластаушы заттың атауы	Шығу көздерінен шығатын ластаушы заттардың саны	Оның ішінде		Тазартуға түскендерден			Ауаға тасталғандардың барлығы
			Тазартусыз тасталады	Тазартуға түскен	Атмосфераға тасталған	Ауланған және зарарсыздандырылған		
						Іс жүзіндегі	Оның ішінде кәдеге асырылған	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Барлығы								
Соның ішінде								
Қаттылар, оның ішінде								
Газ тәріздестер, оның ішінде								

Ескертпе:

Аталған бөлімде 1 және 2 бөлімдерде келтірілген деректер бойынша барлық заттар жөніндегі мәліметтер келтірілген.

1 және 2-бағандарда ластаушы заттың коды және атауы көрсетіледі.

3-бағанға барлық стационарлық бөліну көздерінен бөлінетін, газ тазарту қондырғысына бағытталатынына немесе бағытталмайтынына қарамастан газ тазарту жүйелеріне жиналатын да (ұйымдастырылған шығарынды), тікелей атмосфераға түсетін де (ұйымдастырылмаған шығарынды) зиянды заттардың мөлшері (жеке заттар бойынша) қосылады. Зиянды заттардың осы мөлшеріне технологиялық газдардың және өндіріс үшін арнайы қармаланатын өнімнің құрамында бар заттар кірмейді.

4-бағанда атмосфераға арнайы құрылғылар (күбырлар, желдету қондырғылары, аэрациялық фонарлар және т.б.) арқылы түсетін, бұл ретте тазартуға ұшырамаған зиянды заттардың, сондай-ақ оларды қармауға арналмаған газ тазарту және шаң қармау қондырғылары арқылы өткен қармалмаған зиянды заттардың мөлшері көрсетіледі.

5-бағанда олардың қайсысы газ тазарту құрылғысында тазартудан өтетініне қарамастан тазарту құрылыстарына келіп түсетін барлық зиянды заттар енгізіледі. Бұл ретте 5-бағанның деректері 6 және 7-бағандар деректерінің сомасына тең болулары тиіс.

6-бағанда тазарту жүйесінен өткеннен кейін атмосфераға түсетін зиянды заттардың мөлшері (жеке заттар бойынша) келтіріледі.

7-бағанда өнім өндіру үшін қармалған заттардан басқа қармалған және залалсыздандырылған зиянды заттардың іс жүзіндегі мөлшері көрсетіледі.

8-бағанда "соның ішінде кәдеге жаратылғаны" деген өндіріске қайтарылған немесе тауарлық өнім алу үшін пайдаланылған зиянды заттардың мөлшері көрсетіледі.

9-бағанда "Атмосфераға шығарылғаны" деген тазартудан кейін атмосфераға түскен де, тазартусыз шығарылған да зиянды заттардың жалпы мөлшері (жеке заттар бойынша) көрсетіледі. Осы бағанның деректері 3 және 7-бағандар мәндерінің айырмасына тең, сондай-ақ 4 және 6-бағандар деректерінің сомасына тең болулары тиіс.

Осы 9-бағанда көрсетілетін барлық көздер бойынша және жеке заттар бойынша зиянды заттар шығарындыларының сомалық "барлығы" II бөлімнің 13-бағанының деректерінен алынады.

Кәсіпорында тазарту құрылыстары жоқ болған кезде 5, 6, 7, 8-бағандарға нөл жазылады. Онда 3, 4, 9-бағандардың деректері бір-бірімен тең болады.

"Барлығы" деген жолда II бөлімнің 13-бағанында көрсетілген барлық жолдардың сомасы жазылады.

"қаттылар" деген жолда II бөлімнің 13-бағанында қатты зиянды заттар бойынша көрсетілген барлық жолдар сомасы және әрбір қатты зат бойынша жеке жолдар сомасы есептеледі.

Қазақстан Республикасы
Энергетика министрінің
2016 жылғы 8 маусымдағы
№ 238 бұйрығына
5-қосымша

Қоршаған ортаға эмиссиялар
нормативтерін айқындау әдістемесіне
9-қосымша

Қоршаған ортаның экологиялық күйі

Параметрлердің атауы	Рұқсат етілген (сұрылым салыстырмалы қанағаттанарлық)	Қауіпті	Ауыспалы (төтенше)	Апаттық (зілзала)
1	2	3	4	5
I. Су ресурстары				
1. РЕШШ артық болу, есе:				
- 1-2 қауіптілік сыныбы ЛЗ үшін	1	1-5	5-10	10-артық
- 3-4 қауіптілік сыныбы ЛЗ үшін	1	1-50	50-100	100-артық
2. Сомалық ластану көрсеткіші:				
- 1-2 қауіптілік сыныбы ЛЗ үшін	1	1-35	35-80	80-артық
- 3-4 қауіптілік сыныбы ЛЗ үшін	10	10-100	100-500	500-артық
3. Өңірлік минералдану деңгейінің артық болуы, есе				
	1	1-2	2-3	3-5
II. Топырақтар				
1. Суда еритін тұздар құрамының артуы, 0-30 см қабатта г/100г топыраққа				
	0,1-дейін	0,1-0,4	0,4-0,8	0,8-артық
2. ЛЗ РЕШШ артық болуы				
- 1 қауіптілік сыныбы	0,1-дейін	1-2	2-3	3-артық
- 2 қауіптілік сыныбы	0,1-дейін	1-5	5-10	10-артық
- 3-4 қауіптілік сыныбы	0,1-дейін	1-10	10-20	20-артық
3. Сомалық ластану көрсеткіші				
	16-кем	16-32	32-128	128-артық
III. Атмосфералық ауа				
1. РЕШШ артық болуы, есе				
- 1-2 қауіптілік сыныбы ЛЗ үшін	1-дейін	1-5	5-10	10-артық
- 3-4 қауіптілік сыныбы ЛЗ үшін	1-дейін	1-50	50-100	100-артық

